

УДК 338.48:640.4

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-2.10>**Шелеметьєва Т.В.**

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри туристичного, готельного
та ресторанного господарства,
Національний університет «Запорізька політехніка»

Попова В.Д.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та статистики,
Класичний приватний університет

РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

У статті дано аналіз рівня розвитку внутрішнього туризму в Україні у 2021–2024 роки. Проаналізовано податкові надходження від туристичного збору по регіонах України до та в умовах війни та відзначено стабільне зростання сум туристичного збору центральних, західних та північних регіонів України. Виокремлено Топ-10 регіонів-лідерів за сплатою податкових надходжень від туристичного бізнесу в Україні у 2024 році та розраховано частку податкових надходжень від суб'єктів туристичної діяльності за регіонами-лідерами України у 2024 році. Проаналізовано динаміку надходжень туристичного збору в Україні у літній період 2021–2023 рр. Зазначено логістичні проблеми, з якими зіткнувся внутрішній туризм в Україні під час повномасштабної війни і проаналізовано результати онлайн-опитування, проведеного Державним агентством розвитку туризму в партнерстві з проєктом UNICEF U-Report Ukraine. Розглянуто основні мотиви та стимули розвитку внутрішнього туризму в Україні в умовах війни.

Ключові слова: внутрішній туризм, джерело, частка, динаміка, надходження, регіони.

DEVELOPMENT OF DOMESTIC TOURISM IN UKRAINE AS A SOURCE OF ECONOMIC RECOVERY OF THE COUNTRY

Shelemetieva Tetiana*National University "Zaporizhzhia Polytechnic"***Popova Victoriia***Classic Private University*

The article examines the level of development of domestic tourism in Ukraine in 2021–2024. Ukraine, which is experiencing prolonged economic instability due to military operations, destruction of infrastructure, a decrease in investment attractiveness and a decrease in the employment rate, needs new sources of economic recovery. One of the potentially effective but unused areas is the development of domestic tourism. Tax revenues from the tourist tax by regions of Ukraine before and during the war are analyzed. It is noted that in 2024 the tourist tax in Ukraine increased by almost 23% and amounted to 273.1 million UAH. A stable growth in the amounts of the tourist tax in the central, western and northern regions of Ukraine is noted. It is noted that compared to the year before last, 2023, the amounts of the tourist tax in the central regions of Ukraine: Vinnytsia, Poltava, Kirovohrad have increased. The Top 10 leading regions in terms of tax revenue payment from tourism business in Ukraine in 2024 were identified. The share of tax revenue from tourism entities by leading regions of Ukraine in 2024 was calculated. The dynamics of tourism tax revenue in Ukraine in the summer period of 2021–2023 were considered. The analyzed data indicate positive dynamics and the volume of taxes paid by the tourism industry of Ukraine in the summer period of 2021–2023. The logistical problems that domestic tourism in Ukraine faced during the full-scale war were noted. The demand for domestic tourism in Ukraine during the full-scale war has increased, but has encountered logistical problems. The railway infrastructure in Ukraine requires updating: and although work on this is ongoing, for example, new wagons are being purchased, it is still not enough. There

is not much high-quality bus transportation in Ukraine, which is also problematic for tourists. More transport flows need to be directed to the most popular tourist destinations. The results of an online survey conducted by the State Tourism Development Agency in partnership with the UNICEF U-Report Ukraine project to determine the number of Ukrainians traveling to Ukraine during the war were analyzed. The main motives and incentives for the development of domestic tourism in Ukraine during the war are considered: an increase in the number of tourists, an expansion of the offer of tourist services, state support, and an improvement in the quality of services.

Keywords: domestic tourism, source, share, dynamics, revenues, regions.

Постановка проблеми. Україна, яка переживає тривалу економічну нестабільність через військові дії, руйнуванням інфраструктури, зниження інвестиційної привабливості та зниження рівня зайнятості, потребує нових джерел економічного відновлення. Одним із потенційно ефективних, але невикористаних напрямків є розвиток внутрішнього туризму. Незважаючи на величезний туристичний потенціал – природні, історико-культурні, гастрономічні та етнографічні ресурси, внутрішній туризм в Україні залишається недооціненим і нерозвиненим. Стимує його розвиток відсутність належної інфраструктури, слабе просування регіонального туристичного продукту, відсутність державної підтримки, а також низький рівень туристичної культури серед населення. Необхідно вивчити можливості та механізми активізації внутрішнього туризму як засобу підтримки місцевих громад, створення робочих місць, залучення інвестицій, відродження національної економіки в цілому. У цьому контексті особливо важливою є оцінка становлення внутрішнього туризму як джерела сталого економічного зростання в умовах повоєнної відбудови країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у теоретичні та практичні аспекти, дослідження питань оцінювання, виявлення тенденцій та перспектив розвитку внутрішнього туризму в Україні зроблено вітчизняними науковцями та дослідниками такими як: Н. Гапчак, С. Гапчак [1], О. Коваленко [2], С. Корольок, Л. Малюта [3] та ін. Так, Гапчак Н. та Гапчак С. [1] досліджували стан внутрішнього туризму в Україні та її складовій – Закарпатській області в період 2019–2023 років, визначили роль внутрішнього туризму в економічному зростанні територій, збереженні природних та історико-культурних ресурсів, розробці нових туристичних маршрутів. Коваленко О. [2] обґрунтував роль внутрішнього туризму як пріоритетного напрямку розвитку туристичної галузі України. Малюта Л. та Корольок С. [3] проаналізували організаційно-економічні заходи відновлення внутрішнього туризму в умовах війни, визначали особливості функціонування внутрішнього туризму в умовах воєнного стану. Проте недостатньо уваги приділено аналізу потенціалу розвитку внутрішнього туризму України в умовах війни та післявоєнного відновлення, визначенню майбутнього вектору розвитку вітчизняного туризму в контексті формування стратегії повоєнної відбудови економіки країни.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення сучасного стану внутрішнього туризму в Україні та визначення його потенціалу як чинника економічного відновлення країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна – країна, що знаходиться в центрі Європи має всі передумови для належного розвитку економіки за рахунок туризму. Культура України багата своєю історичною спадщиною, а також природними чудесами. По всій території країни можна знайти пам'ятники культури України – це і середньовічні замки і культові споруди IX–XIII століть, і місця грандіозних баталій (наприклад, під Полтавою – поле Полтавської битви російської армії під проводом Петра I проти шведського короля Карла XII в 1709 році). У Львівській області на пагорбі біля селища Олесько знаходиться один з найстаріших замків не лише Західної України, а й всієї країни – це Олеський замок. Здатні вразити уяву й інші середньовічні шедеври фортифікаційних споруд: Ужгородський замок, замок Кам'янець-Подільського, перлина епохи ренесансу – замок у селі Підгірці, Луцький замок зображений на купюрі 200 гривень, Меджибізький замок свого часу був однією з улюблених споруд славетного гетьмана Богдана Хмельницького [4].

Обсяги внутрішнього туризму в різних країнах неоднакові. На їх показники впливають розміри країни, наявність на її території унікальних туристичних ресурсів, що систематично приваблюють туристів, навіть державний устрій. Він популярний серед населення країн світу, адже не вимагає оформлення документів на переїзд чи права на перетин внутрішніх адміністративних кордонів тощо. В організації внутрішнього туризму задіяні майже всі види туризму: за метою, характером, термінами і тривалістю подорожі, засобами розміщення, залежно від інтенсивності діяльності людини або за кількістю учасників.

Проаналізуємо рівень розвитку внутрішнього туризму в Україні за даними Державного агентства розвитку туризму ДАРТ [5]. За даними ДАРТ, підрахованими за 2024 рік туристичний збір в Україні зріс майже на 23% у порівнянні з 2023 роком, коли до бюджету областей надійшло 222,6 млн грн (рис. 1).

Як бачимо, у 2022 році сума туристичного збору по регіонах України була меншою за 2021 рік майже на 53% – 178,9 млн грн

Якщо розглядати податкові надходження від туристичного збору по регіонах України, зазна-

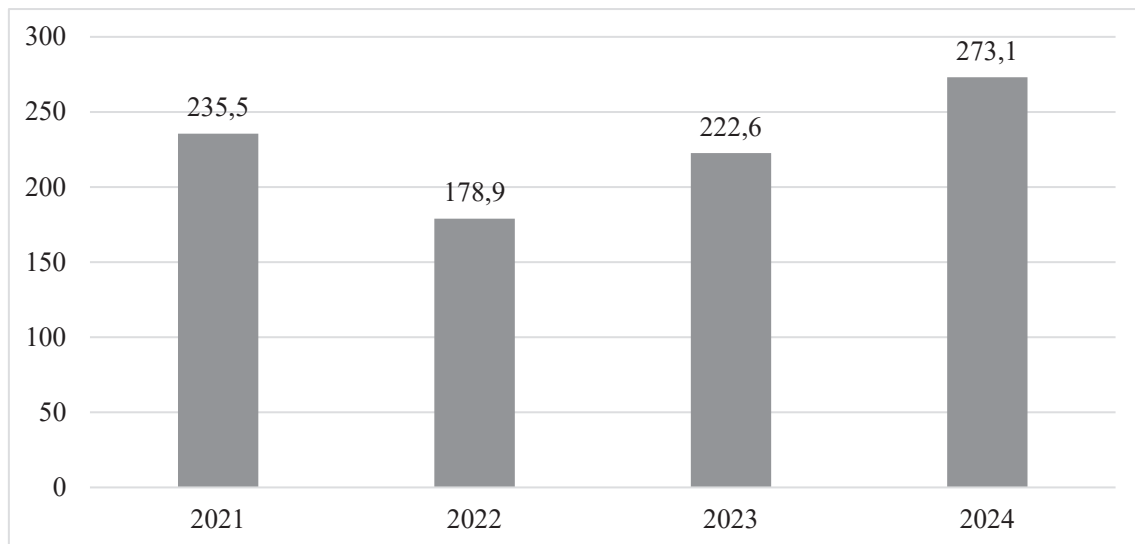

Рис. 1. Динаміка туристичного збору в Україні за 2021–2024 рр., млн грн

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

чимо, що у порівнянні з 2023 роком зросли суми туристичного збору в центральних регіонах України: Вінницькому – (5,4 млн грн проти 3,9 млн грн), Полтавському – (7,07 млн грн проти 6,4 млн грн), Кіровоградському – (1,9 млн грн проти 1,6 млн грн). Стабільне зростання сум туристичного збору демонструють західні області: Хмельницька – (8,1 млн грн проти 5,9 млн грн), Тернопільська – (1,9 млн грн проти 1,5 млн грн) та Чернівецька – (4,04 млн грн проти 3,3 млн грн). Волинь у 2024 році повнила свій бюджет за рахунок туристичного збору на 3,8 млн грн проти 3,1 млн грн У Рівненській області до бюджету громади надійшло 3,04 млн грн проти 2,6 млн грн у 2023 році. Південні регіони України також частково демонструють зростання сум туристичного збору. На Одещині туристичний збір зріс на 68%

в порівнянні з 2023 роком (14,5 млн грн проти 8,6 млн грн). Миколаївщина у 2024 році зарахувала до бюджету країни 1,5 млн грн У 2023 році ця сума склала 897 тис. грн У Запорізькій області сума турзбору зменшилася на 9,8%. Північні регіони України загалом демонструють зростання сум туристичного збору: Житомирська – 19%, Сумська – 39%, Чернігівська – 9%. Бюджет Київщини у 2024 році за рахунок турзбору повнився на 15,8 млн грн (+46%). Суми туристичного збору значно знизилися в регіонах, які розташовані на сході країни – Харківська, Донецька, Луганська області, а також на Херсонщині, розташованій на півдні.

В Топ-10 регіонів-лідерів за сплатою податкових надходжень від туристичного бізнесу в Україні у 2024 році увійшли (рис. 2).

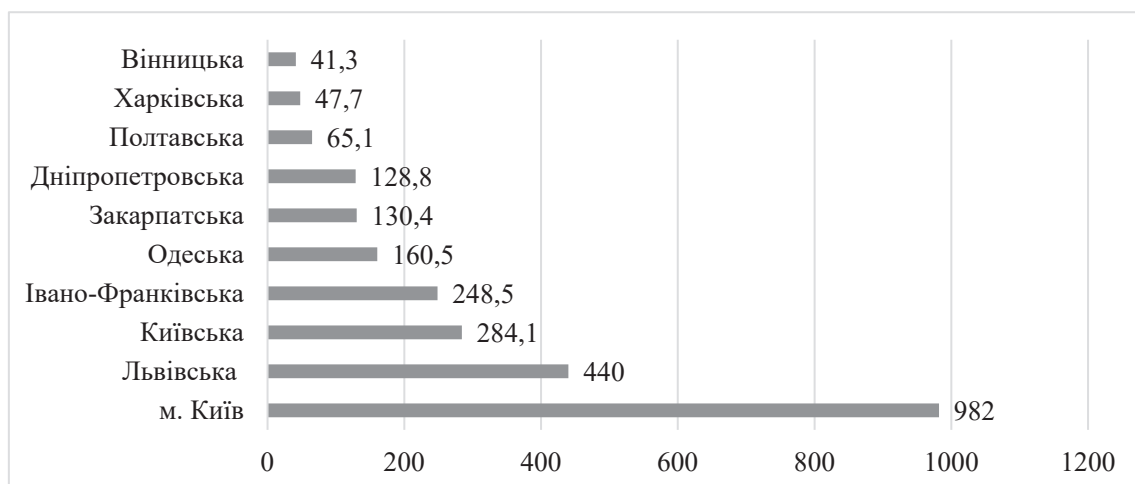

Рис. 2. Топ-10 регіонів-лідерів за сплатою податкових надходжень від туристичного бізнесу в Україні за 2024 рік, млн грн

Джерело: побудовано авторами за даними [6]

Загалом зазначені дев'ять регіонів України та місто Київ забезпечили у 2024 році 88,1% податкових надходжень від туризму (табл. 1). Отже, у 2024 році найбільші податкові надходження забезпечили суб'єкти туристичної діяльності Києва та Львівської області:

- місто Київ – 982 млн грн;
- Львівська область – 440 млн грн

Від міста Київ до бюджету країни у 2024 році надійшло 982,2 млн грн, що майже у два рази більше ніж у 2023 році – 499,2 млн грн. За рік до повномасштабного вторгнення у 2021 році сума податкових надходжень від Києва була, навіть, меншою – 773,9 млн грн [7]. Львівська область другий рік тримає лідерство по податковому надходженню до бюджету від туристичної галузі. У 2023 році від області надійшло 439,9 млн грн проти 345,5 млн грн за 2022 рік. Зросла сума податків від суб'єктів туристичної діяльності в Івано-Франківській області, що дозволило увійти до списку Топ-10 регіонів-лідерів. У 2023 році область сплатила 248,5 млн грн проти 138,8 млн грн у 2022 році. Зросли податкові надходження від суб'єктів туристичної діяльності й на Одещині – у 2024 році сплачено 160,5 млн грн проти 98,8 млн грн у 2023 році.

Таблиця 1

Частка податкових надходжень від суб'єктів туристичної діяльності за регіонами-лідерами України у 2024 році

Регіон	Обсяг сплачених податків, млн грн	Частка в загальній кількості, %
м. Київ	982	34,2
Львівська	440	15,3
Київська	284,1	9,9
Івано-Франківська	248,5	8,7
Одеська	160,5	5,6
Закарпатська	130,4	4,5
Дніпропетровська	128,8	4,5
Полтавська	65,1	2,3
Харківська	47,7	1,7
Вінницька	41,3	1,4

Джерело: складено авторами за даними [6]

На Закарпатті у 2024 році податкові надходження від туристичної галузі зросли – 130,4 млн грн проти 94,1 млн грн у 2023 році. На Дніпропетровщині зафіксовано зростання податкових надходжень від суб'єктів туристичної діяльності 128,8 млн грн проти 98,1 млн грн, сплачених у 2023 році. На Полтавщині у 2024 році також зросли податкові надходження в порівнянні з 2023 роком – 65,1 млн грн проти 45,3 млн грн. Харківська область увійшла в Топ-10 регіонів лідерів за податковими надходженнями у 2024 році, але якщо порівнювати з 2023 роком у області зафіксований незначний спад податкових надходжень – 3,8%. Вінниччина у 2024 році сплатила 41,3 млн грн податкових надходжень, що значно більше ніж у 2023 році (+37,9%). Найменше податків сплатив туристичний бізнес Луганської (0,2 млн грн), Херсонської (3 млн грн), Сумської (14,1 млн грн), Донецької (14,5 млн грн) та Чернігівської (16,2 млн грн) областей.

Данні, наведені на рисунку 3 свідчать про позитивну динаміку і обсяг сплачених податків туристичною галуззю України у літній період (червень–серпень).

Якщо за червень–серпень 2021 року загалом у державну казну надійшло близько 70 млн грн, а 2022 році – майже 40 млн грн, то у 2023 році показник перевищив 87 млн грн [8].

Попит на внутрішній туризм в Україні під час повномасштабної війни зріс, але зіткнувся з логістичними проблемами. Є дуже великий запит на залізничні перевезення. Але залізниця сьогодні має багато інших пріоритетів, зокрема це евакуаційні потяги зі сходу, важливі напрямки для військових. Рухомий склад, який йде на туристичні напрямки, 2024 року менший, ніж був до повномасштабного вторгнення. Залізнична база в Україні вимагає оновлення: і хоча робота над цим триває, наприклад закуповують нові вагони, поки цього все одно недостатньо.

Не так багато в Україні якісних автобусних перевезень, що теж проблемно для туристів. Потрібно спрямовувати більше транспортних потоків на найпопулярніші туристичні напрямки. В ідеалі – узгодити автобусні та залізничні марш-

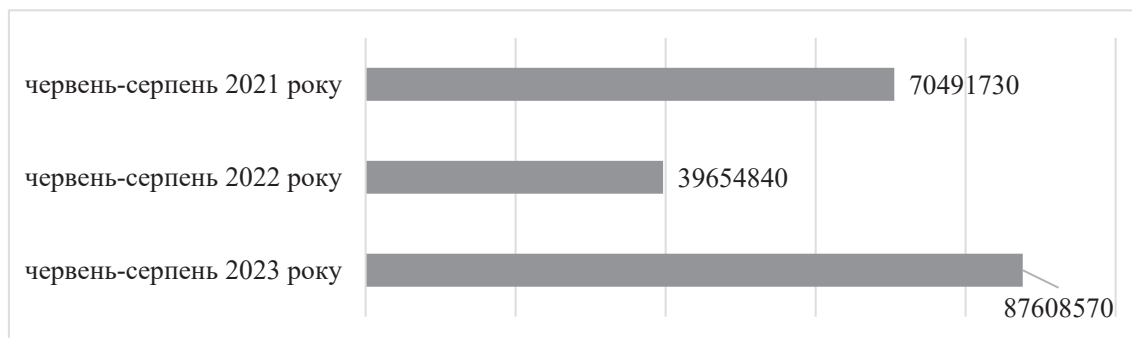

Рис. 3. Динаміка надходжень туристичного збору в Україні у літній період 2021–2023 рр., грн

Джерело: побудовано авторами за даними [8]

рути так, щоб мандрівникові було зручно дістатися певних DESTИНАЦІЙ [8].

Багатьом може здаватися, який туризм під час війни, але він існує, розвивається, сплачує податки і потребує постійного менеджменту на рівні держави, регіонів і громад. Усе для того, щоб закласти певний фундамент, щоб туристична галузь стала однією з ключових для відновлення економіки України в післявоєнний період.

У ДАРТ відзначають, що у високий сезон місць для розміщення гостей не вистачає, тож будівництво нових відпочинкових комплексів не зупиняється і під час війни. За даними Forbes, нині в Україні зводять понад 80 готелів, що більше, ніж перед Євро-2012.

Для визначення кількості українців, які подорожують Україною, Державне агентство розвитку туризму в партнерстві з проектом UNICEF U-Report Ukraine провели онлайн-опитування [9].

Серед опитаних понад 5 тисяч респондентів у віці від 14 до 34 років. Зазначено, що з часу повномасштабного вторгнення – 24 лютого 2022 року, понад 45% опитаних українців подорожували країною з туристичною метою.

За останні півтора року 26% опитаних мандрували регіонами країни 1–2 рази, 12% – 3–5 разів. Понад 5 разів подорожували Україною 7% респондентів.

Ставлення до подорожей через повномасштабну війну у 23% українців не змінилося взагалі (рис. 4).

21% українців зазначили, що, подорожуючи, вони підтримують економіку країни. 20,7% відповіли, що уникають будь-яких вояжів через можливу небезпеку. За даними опитаних 48% – мандрують влітку. Навесні подорожують лише 4%, восени майже 3%, взимку – 2%. 54% опитаних надає перевагу міському туризму та пішим прогулянкам (див. рис. 5).

Рис. 4. Ставлення до подорожей в Україні від часу воєнного стану, %

Джерело: побудовано авторами за даними [9]

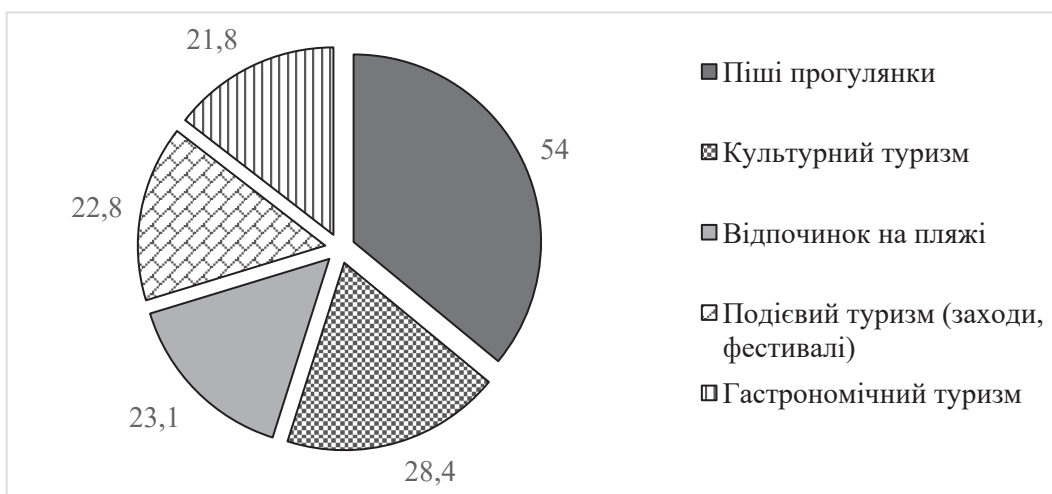

Рис. 5. Якому виду відпочинку ви надаєте перевагу?, %

Джерело: побудовано авторами за даними [9]

Екскурсії до історичних пам'яток та музеїв обирають 28% українців. 23% присвячують свій час відпочинку на пляжі. Подієвий туризм користується популярністю також у 23% респондентів. Трохи менше – 22% – люблять подорожувати країною заради вивчення гастрономічних спеціальностей у регіонах. Активний відпочинок до душі 16%. Екотуризм є вагомим для 11% опитаних. Рекреаційному туризму надають перевагу майже 9% українців.

Внутрішній туризм за час повномасштабного вторгнення став тією основою, завдяки якій тримається туристична галузь країни в цілому. Мандрівки Україною сьогодні – це не тільки спосіб відпочинку, але й засіб фізичного відновлення і психологічного розвантаження, як для наших захисників і їхніх родин, так і для цивільних. А ще це спосіб підтримати економіку країни, яка сьогодні працює виключно на нашу оборону.

Головними стимулами для розвитку внутрішнього туризму в Україні стали: збільшення кількості туристів, розширення пропозиції туристичних послуг, державна підтримка, підвищення якості послуг (рис. 6) [10].

Як бачимо, серед головних драйверів для розвитку внутрішнього туризму в Україні – збільшення кількості туристів. За даними платформ бронювання, кількість бронювань в Україні перевищила показники 2019 року, що свідчить про динамічне зростання туристичної галузі навіть у кризові часи. Збільшилась кількість запропонованих туристичних послуг. Збільшилась кількість готелів, туристичних агентств та інших суб'єктів господарювання, які надають туристичні послуги. Підвищилась якість туристичних послуг. Туристичні підприємства України активно працюють над поліпшенням якості послуг, переймаючи позитивний досвід з інших європейських країн, що приваблює все більше туристів. Підтримка з боку державна. Держава сьогодні здійснює низку заходів для підтримки туристичної галузі, що сприяє її розвитку. Це вклю-

чає в себе розвиток нових туристичних маршрутів в межах країни, рекламу непопулярних, але цікавих туристичних місць, особливо в менш відвідуваних регіонах.

Сьогодні українські готелі перебувають на піку свого розвитку. 65% надходжень до держбюджету з туристичної галузі 2024 року сплатили саме українські готелі. Майже 809 млн грн за перші 6 місяців 2024 року, проти 570 млн грн у 2023 році, та 665 млн грн у 2021 році. Такий стрімкий розвиток готельного бізнесу в Україні спричинений, зокрема, активізацією внутрішніх переміщень українців, а також зацікавленістю іноземців ситуацією в Україні, українською культурою загалом.

Туристичні оператори розвивають внутрішній туризм України. Туристичні оператори також рекордно збільшили надходження до держбюджету, сплативши податків на майже 165 млн грн за 6 місяців 2024 року, тоді як за весь 2023 рік туристичними операторами було сплачено 88 млн грн, а в 2021 році – трохи більш як 100 млн грн. Певною мірою це пояснюється великою кількістю українців, які виїжджають за кордон, користуючись послугами національних туроператорів. Але саме внутрішній туризм в Україні сприяє такому збільшенню доходів туроператорів.

Туристичні агенції України поповнили держбюджет за 2 квартали 2024 року на 102,6 млн грн, проти 81 млн грн за аналогічний період у 2023 році та 100,4 млн грн у 2021 році. Туристичні бази, дитячі табори, кемпінги, стоянки для житлових автофургонів також дали відчутний приріст податків до держбюджету у 2024 році. Разом ці засоби розміщення в першому півріччі 2024 року заплатили податків на суму майже 181 млн грн. Отже, результати 2024 року свідчать про надпозитивну динаміку в туристичній галузі України, що відкриває нові перспективи для подальшого розвитку сектору.

Висновки з проведеного дослідження. Розвиток внутрішнього туризму в Україні є важливим джерелом відновлення економіки країни, особливо

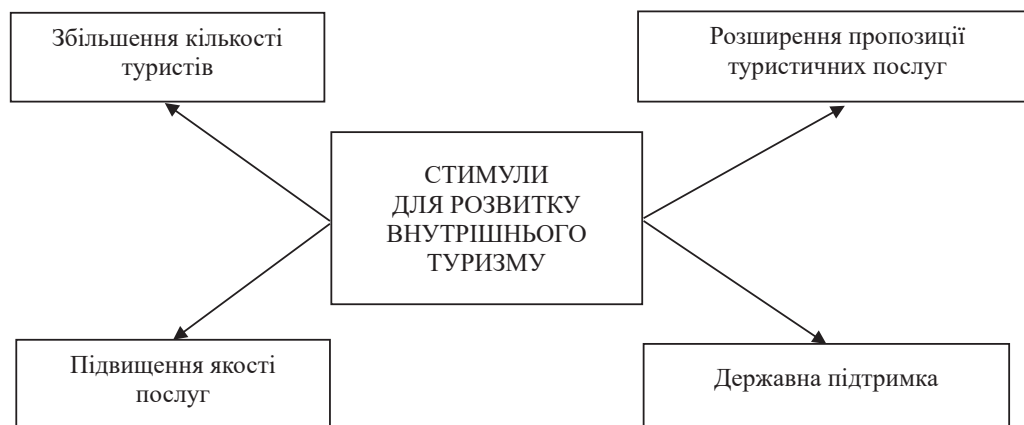

Рис. 6. Стимули для розвитку внутрішнього туризму в Україні в умовах війни

Джерело: побудовано авторами

в умовах війни та післявоєнного відновлення. Внутрішній туризм має потенціал стати основою для зростання економічної активності, підтримки місцевих підприємств і створення нових робочих місць. Незважаючи на труднощі, війна дає шанс перео-

смыслити і переналаштувати український туристичний ринок. Розвиток внутрішнього туризму може стати не лише економічною необхідністю, але й важливим елементом національної єдності та культурного відродження.

Список використаних джерел:

1. Коваленко О. В. Внутрішній туризм за видами як пріоритетний напрям розвитку туристичної галузі України. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/kovalenko.htm (дата звернення: 17.04.2025).
2. Малюта Л. Я., Корольук С. Р. Війна як причина зміни туристичного потенціалу України: аналіз організаційно-економічних заходів із відновлення внутрішнього туризму. *Галицький економічний вісник*. 6 (85). 2023. С. 139–147.
3. Габчак Н., Габчак С. Внутрішній туризм України: тенденції, проблеми та можливості розвитку у воєнний період. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2592/2510> (дата звернення: 17.04.2025).
4. Шелеметьєва Т. В. Розвиток внутрішнього туризму в Україні як об'єкта управління. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 1. С. 164–168.
5. До бюджету громад у 2024 році надійшло майже 273 млн грн туристичного збору. URL: <https://tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru> (дата звернення: 17.04.2025).
6. Податки від туризму за регіонами. URL: <https://skilky-skilky.info/podatky-vid-turyzmu-za-rehionamy-u-kyievi-zrostannia-u-2-razy/> (дата звернення: 17.04.2025).
7. Туристична статистика: податкові надходження від тургалузі по регіонах. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/turistichna-statistika-podatkovy-nadhodzhennya-vid-turgaluzi-po-regionah-2> (дата звернення: 17.04.2025).
8. Як туризм в Україні загартувався і виживає в умовах війни. URL: <https://surl.li/zxcabr> (дата звернення: 17.04.2025).
9. Скільки українців подорожує країною під час війни? URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/skilki-ukrayinciv-podorozhuie-krayinoyu-pid-chas-viyni> (дата звернення: 17.04.2025).
10. Туристичні оператори розвивають внутрішній туризм. URL: <https://surl.li/cbsjst> (дата звернення: 17.04.2025).

References:

1. Kovalenko O. V. (2016). Vnutrishnii turyzm za vydamy yak priorytetnyi napriam rozvytku turystychnoi haluzi Ukrainy [Domestic tourism by type as a priority direction for the development of the tourism industry of Ukraine]. Available at: http://tourlib.net/statti_ukr/kovalenko.htm (accessed 17 April 2025).
2. Malyuta L. Y., Korolyuk S. R. (2023). Viina yak prychyna zminy turystychnoho potentsialu Ukrainy: analiz orh-anizatsiino-ekonomichnykh zakhodiv iz vidnovlennia vnutrishnogo turyzmu [War as a reason for changing the tourism potential of Ukraine: analysis of organizational and economic measures to restore domestic tourism]. *Galician Economic Bulletin*. vol. 85, no 6, pp. 139–147. (in Ukrainian)
3. Gabchak N., Gabchak S. Vnutrishnii turyzm za vydamy yak priorytetnyi napriam rozvytku turystychnoi haluzi Ukrainy [Domestic tourism of Ukraine: trends, problems and development opportunities during the war period]. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2592/2510> (accessed 17 April 2025).
4. Shelemetieva T. V. (2019). Development of domestic tourism in Ukraine as an object of management [Rozvytok vnutrishnogo turyzmu v Ukraini yak obiekta upravlinnia]. *Bulletin of Economic Science of Ukraine*, vol. 1, pp. 164–168.
5. Do biudzhetu hromad u 2024 rotsi nadiishlo maizhe 273 mln hrn turystychnogo zboru [In 2024, the community budget received almost UAH 273 million in tourist fees]. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru> (accessed 17 April 2025).
6. Podatky vid turyzmu za rehionamy [Tourism taxes by region]. Available at: <https://skilky-skilky.info/podatky-vid-turyzmu-za-rehionamy-u-kyievi-zrostannia-u-2-razy/> (accessed 17 April 2025).
7. Turystychna statystyka: podatkovy nadkhodzhennia vid turhaluzi po rehionakh [Tourism statistics: tax revenues from the tourism industry by region]. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/turistichna-statistika-podatkovy-nad-hodzhennya-vid-turgaluzi-po-regionah-2> (accessed 17 April 2025).
8. Iak turyzm v Ukraini zahartuvavsia i vyzyhvae v umovakh viiny [How tourism in Ukraine has hardened and survived in wartime]. Available at: <https://surl.li/zxcabr> (accessed 17 April 2025).
9. Skilky ukrainsiv podorozhuie krainoiu pid chas viiny? [How many Ukrainians travel around the country during the war?]. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/skilki-ukrayinciv-podorozhuie-krayinoyu-pid-chas-viyni> (accessed 17 April 2025).
10. Turystychni operatory rozvyvaiut vnutrishnii turyzm [Tour operators develop domestic tourism]. Available at: <https://surl.li/cbsjst> (accessed 17 April 2025).

E-mail: t.shelemetieva@gmail.com

E-mail: vikap-2010@ukr.net